

# DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,  
Ruška cesta, poštni predal 22.  
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.  
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.  
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-  
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene  
delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. De-  
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega  
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-  
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.  
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 64.

Sreda 7. avgusta 1929.

Leto IV.

## Samostojna socialna in delavskovarstvena zakonodaja.

Unifikacija delavskega varstva in prava.

Organizatoričen nedostatek delavske socialne zakonodaje in delavske prava je, da ni koncentrirano, ampak je razmetano po raznih ministrstvih ter s tem podrejeno dotičnim delodajalskim institucijam, ki odločajo v dotični stroki. Socialno zavarovanje je deloma podrejeno ministru za socialno politiko. Izvzeti so pa železničarji in rudarji. Obrtnemu redu so podrejeni obrtniški in industrijski delavci, ne pa železničarji, rudarji in razni nameščenci v javnih in trgovskih podjetjih. Zakonodaja je torej takaka, da se delavcem državljanom deli pravica po zakonih raznih branž, poklicev in po milosti delodajalcev dotične skupine.

Ko se je ustvarjala danes veljavna zakonodaja, so bile razmere drugačne. Takratni liberalni duh je priznaval svobodno konkurenco in delavstva v današnji obliki še ni bilo mnogo. Zato je zakonodajalec štivil svobodno konkurenco. Danes pa imamo drugačne gospodarske razmere, imamo nezaščiten proletarijat, imamo celo ministrstva za socialno politiko, ki ima nalogo opravljati dolžnosti socialnega zavarovanja, delavskega varstva in delavskega prava. Ministrstvo socialne politike je dejansko vladni organ, v katerega področje spadajo vsi interesi delavstva in nameščenstva v državi, ne glede na to, kateri panogi ali stroki pripadajo.

Vidovdanska ustava je vsebovala nekaj lepih določb o delavskem varstvu. Treba je bilo to delavsko varstvo in pravo samo še z enotnimi zakoni uveljaviti, pa bi imeli vsaj moderno podlago za nadaljnji razvoj socialne politike in delavskega prava. Ali v trenutku kreacije socialno-politične zakonodaje so prišli nasprot-

niki in so v ustavi zajamčene pravice delavstva in nameščenstva razcefrali in pometali po vseh kotih ministrstev, da se ne more svobodno in v prid interesentov razvijati. To delo je bilo herostratsko, ker je imelo namen, preprečiti prepotrebno dejansko delavsko zakonodajo.

Sedaj govorimo in pišemo o reviziji delavske zakonodaje. Govorimo toliko, da nas že glava boli; ali vedno ždi za tem govorjenjem — preveč denarja to velja. Več vpliva moramo imeti delodajalci in vzeti moramo prevelike pravice delavcem. Za nameček pa obetajo — zavarovanje za starost, kakor da bi se zavarovanje za starost lahko uvedlo brez denarja. Kar poglejte načrt rudarskega zavarovanja, pa boste takoj vedeli, kaj so Potemkinove vasi.

Revizija socialne zakonodaje, revizija delavskega varstva, revizija delavskega prava, vse to so lepe stvari, ki bodo pa le takrat kaj pomenile, če se izboljšajo, če se iztrgajo iz rok podjetniških interesentov ter dodela kot celota ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja, ker po interesih in strukturi današnje družbe nikamor drugam ne spadajo kakor tam.

Revizija socialne in delavsko-varstvene zakonodaje bo imela praktičen uspeh šele tedaj, če se centralizira v enem službenem mestu, ki je potem odgovorno, da se pravilno razvija in res nudi to, kar interesenti od socialne politike potrebujejo.

To stališče morajo delavske organizacije kar najenergičneje zastopati in braniti pridobljene pravice, da jih delodajalci ne bodo opeharili s sugestivno demagogijo, ki jo uganjajo.

## Pred spravo na Balkanu.

Kljub zahtevi jugoslovanske vlade, da naj se uvedejo med Jugoslavijo in Bolgarijo nova pogajanja neglede na pirotke dogovore, izjavlja bolgarska vlada, da je pripravljena se direktno pogajati z Jugoslavijo ter upa, da pride do sporazuma, češ, da je bila bolgarska politika vedno usmerjena na sporazum s sosedi.

Tako izjavo je časnikarjem podal Burov, ker se zaveda, da Bolgarija nima dobrih zaveznikov in ker sta mu v Parizu povedala angleški poslanik Tyrell kakor tudi francoski zunanji minister Briand, da vlada v inozemstvu mnenje, da je Bolgarija v velikem delu kriva neprestanih obmejnih napadov. Ljapčevi vladji Burovo poročilo ni bilo prijetno, zato je hitela skleniti, da takoj pripravi teren za nova pogajanja v zmislu predloga jugoslovanske vlade. Tembolj je morala bolgarska vlada načeti to zadevo, ker je bil opomin njej in Balkanu povsem resen.

Po vseh teh dogodkih je jasno, da pride do direktnih pogajanj med jugoslovansko in bolgarsko vlado in na obeh pogodnihih je ležeče, da bosta iskrena pri stvari. Spor med Bolgarijo in Jugoslavijo je eno najvažnejših

balkanskih vprašanj, ki obstoja poleg mnogih drugih, ki lahko vsak hip izzovejo krizo na Balkanu. Ali, če se ta spor iskreno uravna, bo s tem podana nada, da se tudi ostala vprašanja z Albanijo, z Grčijo in Rumunijo rešijo ugodno. Predvsem mora sporazum med Jugoslavijo in Bolgarijo pripraviti pot svobodnemu razvoju v obmejnih pokrajinah, da ne bodo nastajala med narodom nova nezadovoljstva, ki bi utegnili zopet izzvati nove disharmonije in zanetiti nova ognjišča spornih vprašanj. Balkan je že problem sam zase, tembolj važen pa, ker tvori prag med prednjo Azijo in Evropo. Kot problem sam zase ga mora Balkan rešiti sam potom sporazuma, ker sicer postane temprej problem držav, ki iščejo pot v Orient preko Balkana.

Pot sporazuma v razmejitvenih in drugih vprašanjih vodi balkanske narode h kulturnemu in gospodarskemu ugledu, pot medsebojnih bojev pa v odvisnost imperijalističnih držav, ki iščejo svoje interese ob Sredozemskem morju in v Aziji.

Balkan naj jim ne služi razoran kot baza za njih operacije!

## Sporazum med Anglijo in Egiptom.

Med Anglijo in Egiptom je bil po daljših pogajanjih sprejet načelni sporazum, ki se bo pozneje v zmislu sprejetih načel ustanovil s posebno pogodbo, ki bo registrirana pri Dru-

štvu narodov. Angleški delegat bo tudi predlagal, da se egipčanska država sprejme v Društvo narodov. Za slučaj sporov glede pogodbe priznava Anglija in Egipt haško medna-

rodno razsodišče. Anglija bo umaknila svojo vojsko s sueškega prekopa in bo te kraje prepustila v varstvo egipčanski narodni vojski.

Dalje se Anglija ne bo vmešavala več v notranje strankarske spore, marveč naj te zadeve rešuje egipčanska vlada sama.

Sudan bosta upravljali obe državi skupno.

Za spore med angleškimi in egipčanskimi državljani se uredi mešana

sodišča, to je, angleški državljani ne bodo spadali več pod konzularno sodstvo, kakor je to običaj bil doslej.

Po izvedbi tega dogovora, se sklene med obema državama defenzivna vojaška pogodba in imenujejo medsebojni poslaniki.

S temi dogovori je ukinjena diktatura v Egiptu, ki so jo bili uvedli proti nacionalistom angleški konservativci.

## Pogajanja med Anglijo in Rusijo.

Obnovitev poslaništev med Anglijo in Rusijo ni takoj mogoča, ker zunanji minister Henderson brez parlamenta tega ne more storiti. Vrh tega so pa tudi angleški dominijoni (avtonomne kolonije) protestirali proti temu, da bi se z Rusijo brez preciznih dogovorov obnovili diplomatski odnosi. Henderson je bil pripravljen, da to vprašanje uredi z Rusijo še pred sklicanjem zbornice, ki bi njegove predloge odobrila. Henderson ni zahteval končnega dogovora v vseh podrobnostih, ampak samo sporazum v tehničnih stvareh. Vendar so se pa pogajanja, ki so se vršila dne 29. julija t. l. med Hendersonom in pariškim ruskim poslanikom Dovgaleskim, niso mogla nada-

ljevati, ker se zastopnik Rusije glede vojnih dolgov in boljševiške propagande v Angliji ni hotel pogajati, češ, da v tem ozira nima pooblastila. Dovgaleski je zahteval, da se takoj imenujejo diplomatski zastopniki, da pa sovjetska vlada zaenkrat ne more sprejeti Hendersonovih predlogov, marveč bo o njih sklepalo predsedstvo osrednjega izvršnega odbora na bodoči seji.

Angleška vlada že z ozirom na to, ker je manjšinska vlada in zaradi protesta dominijonov ne more popustiti v navedenih postulatih, če bi tudi hotela. Zbornici mora vsekakor predložiti tak dogovor z Rusijo, da ga bo sprejela. Tudi Rusija bo to lahko uvidela.

## Seja internacionale.

Preteklo soboto so se sešli v Curihi v Švici člani uprave Socijalistične delavske internacionale na važno sejo. V nedeljo in ponedeljek se je posvetoval v curiškem »Ljudskem domu« izvršni odbor. Zadnja seja je bila meseca februarja t. l. v Londonu. Od tedaj se je svetovni položaj bistveno izpremenil. Zmaga britske delavske stranke in prve akcije britske delavske vlade pomenijo veliko pomoč Internacionali v njenem boju za mednarodno razorožitev in za ratifikacijo vašingtonske konvencije o osemurnem delovniku. V zvezi z razpravljanjem o takozvanem Youngovem načrtu glede reparacij

in z ozirom na sklicano konferenco vlad glede izpraznitve Porenja, se je pokazala potreba, da vse socijalistične stranke med seboj o teh vprašanjih izmenjajo misli. Zapleteni odnosi med Kitajsko in Rusijo zahtevajo da se socijalisti med seboj sporazumejo glede svoje politike na Daljnem vzhodu. Sprito tega sta obe ti dve seji v zvezi z velikimi in važnimi dogodki v svetovni politiki pomembni in njih sklepi bodo veljavni za delavstvo.

Razen tega se je na sejah razpravljalo o važnih organizacijskih problemih, zlasti o problemih nekaterih socijalističnih strank.

## Stališče delavskih zbornic in njim priključenih strokovnih organizacij rudarjev do projekta rudarskega zakona.

I.

Delavske zbornice so mnenja, da se mora zagotoviti v vprašanjih izvajanja delavske zaščite in socialnega zdravstva za rudarsko delavstvo sodelovanje med ministrstvom za socialno politiko in narodno zdravje in ministrstvom za šume in rude. Ako je potrebno, da vrše funkcije s tega področja kot organi I. stopnje rudarska poglavarstva, bi se morala podrediti rudarska poglavarstva v pogledu teh funkcij ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja kot oblasti druge stopnje.

II.

V zakonu je treba določiti, da veljajo predpisi individualnih pogodb samo v tem slučaju, če so za delavce in nameščence ugodnejši od predpisov kolektivnih pogodb. Pri naštevanju možnosti odpustitve delavcev in nameščenecv brez odpovednega roka se je treba izogibati splošnih izrazov, temveč se morajo razlogi za odpust konkretizirati, da se onemogočijo zlorabe.

Bolezen ne sme biti v nobenem slučaju razlog za odpust iz službe brez odpovednega roka.

Odpovedne roke je treba določiti tako, da bodo zaščiteni delavci, ki so dalje v službi, kakor tudi delavci z rodbino in delavci rekonvalescenti z daljšimi odpovednimi roki. Delavce in nameščence, ki so pridobili za slučaj onemoglosti in starosti pravico na penzijo, kakor tudi delavske in nameščenske zaupnike, člane delavskih zbornic in člane odborov bratovskih skladnic je treba zaščititi na ta način, da se jim služba ne more odpovedati prej, predno je rudarsko poglavarstvo ugotovilo, da obstoje razlogi, ki jih predvideva zakon za odpust delavcev brez odpovednega roka. V slučaju redukcij vsled zmanjšanja posla, se ima odpovedati delo po vrsti tako, da se počne z onimi, ki so bili v podjetju najmanj časa zaposleni.

Sele kot zadnji naj pridejo na vrsto delavski in nameščenski zaupniki, člani delavskih zbornic in odborniki bratovskih skladnic.

Rok za izselitev iz rudniških stanovanj, se mora podaljšati tako, da se odpuščenemu delavcu omogoči, da poišče drugo službo in drugo stanovanje. Zlasti se morajo dovoliti daljši roki za izselitev v slučajih obustavitve dela, v nesrečnih in smrtnih slučajih, kakor v slučajih upokojitve.



Izplačilni roki naj bodo povsod polumesečni. V pogledu odbijanja predumov na plačo brez ozira na to, ali so dani ti predumi v denarju ali življenskih potrebščinah, morajo veljati za lastnika rudnika iste omejitve, kakor za vse druge upnike. Delavske zbornice so mnenja, da bi se moralo omejiti odbijanje predumov od delavskih plač na četrtno iznosa celokupne plače in to samo na slučaje, v katerih je delavec na odbijanje pismeno pristal. Pod tem pogojem bi se mogla dovoliti na eno četrtno delavske plače tudi sodna eksekucija.

Delavske plače naj garantira solidarno s podjetnikom tudi njegov zakonski drug. Kadar se izdajajo koncesije za iskanje rud, naj se zahteva, da deponirajo koncesionarji pri rudarskem poglavarstvu potrebne svote, iz katerih more rudarska oblast v slučaju potrebe izplačati delavske plače.

Ako se delavske plače ne izplačajo v predpisanem roku, mora biti poslodavec dolžan izplačati delavcem poleg plače 12 odst. obresti. Ako je zadržalo podjetje delavske plače dalje nego 2 meseca, je treba rudarsko oblast pooblastiti, da odvzame rudniška prava in da proda rudniško imovino, v kolikor je to potrebno za izplačilo mezd.

Ako akordne cene niso v kolektivni pogodbi določene, se imajo sporočevati rudarjem za mesec dni naprej. Spremembe v toku meseca naj so mogoče samo v sporazumu z delavci. V vsakem slučaju se morajo zagantirati minimalne plače, katere je treba sporočiti vsakemu novemu delavcu najkasneje 10 dni po tem, ko je vstopil v delo. Z zakonom se mora omejiti delovni čas za nevarnejša dela na manj, kakor osemurnik.

Denarno kaznovanje delavstva naj se omeji na ta način, da ne more biti v enem mesecu kaznovan nihče več, kakor trikrat in da skupen iznos kazni na mesec ne bo večji od enodnevne plače.

## III.

V pogledu rudarskega zavarovanja stoje delavske zbornice na stališču, da bi bilo treba priključiti bratovske skladnice splošnemu zavarovanju, potem ko bi se to zavarovanje tako preuredilo, da bi odgovarjalo posebnim potrebam rudarskih delavcev.

Dokler se revizija splošnega zavarovanja v tej smeri ne bi izvršila, se je treba izogibati vsega, kar bi splošno zavarovanje še bolj desorganiziralo, kakor bi se to zgodilo, če bi prišle pod rudarski zakon in bratovske skladnice nova nerudarska podjetja kot tovarne cementa v Dalmaciji, Beočinu itd.

Če je nemogoče, da se fiksirajo prispevki in dajatve rudarskega zavarovanja že v zakonu samem, se mora v zakonu vsaj zajamčiti, da rudarsko zavarovanje v pogledu prispevkov, dajatev in uprave v nobenem slučaju za delavce in nameščence ne smejo biti neugodnejše od splošnega zavarovanja. Tudi kontinuiteto članskih pravic za slučaj onemoglosti in starosti se mora z zakonom zajamčiti.

Eksplotiranje rudnikov se ne sme dovoliti prej, predno se niso zgradila higijenska neoporečna delavska stanovanja.

Delavci in nameščenci, zaposleni na postranskih podjetjih rudnikov, se morajo zavarovati tudi za slučaj onemoglosti in starosti.

## IV.

Za nameravani socijalni fond se mora označiti cilj in svrha že v zakonu. Ta fond naj bi vršil za rudarje funkcije borz dela, razven tega bi se moglo podpreti iz njega rudarsko tehnično šolstvo. V soglasju z rudarskimi strokovnimi organizacijami zavračajo delavske zbornice snovanje skupnih rudarskih zbornic, v katerih bi bili zastopani tako poslodavci, kakor delavci in nameščenci in zahtevajo, da vrše obstoječe zbornice v smislu veljavnih zakonov svoje funkcije tudi v pogledu rudarskih delavcev in nameščencev.

ložilo sedem občinskih svetnikov svoje mandate, ki so bili svoječasno izvoljeni na listi Radić-Frankovske stranke. Na njih mesta je bilo imenovanih sedem novih.

Izseljeniška konferenca v Splitu se je pričela v ponedeljek, dne 5. t. m. Na dnevnem redu je seveda organizacija izseljenštva, ki je dejansko kritično, kakor vsako izseljenštvo, če niso podane ugodne prilike za večjo naselitev. Izseljevanje posameznikov, posameznih rodbin, kakor se vrši v Jugoslaviji, je problem, ki se kratkoma ne da ršiti in reševati ne v gospodarskem ne v narodnem oziru. Posamezni izseljenec vtone v morju tujega naroda in države, se asimilira in pozabi na domovino, ker ga v nekaj letih ne veže več ne čut ne dolžnost do svojcev in do domovine. To pa ni nezvestoba do domovine, ne slabost značaja, ampak nujna zahteva njegove okolice, če hoče živeti v njej. V svoji okolici si išče eksistenco in bodočnost. Vsekakor je potrebno, da imajo izseljenci v tujih svetovih prva leta nekaj zaščite, neko središče, kamor se zatekajo v potrebi. Toda ta skrb je le prehodne vrednosti za prizadete, ni pa problem za državo, ki naseljenca pošilja v tujino, namesto, da bi doma ustvarila pogoje za življenje svojim državljanom. Ako bi se pri nas posvečalo toliko pažnje razvoju gospodarstva, kakor se izgublja o tem besed, bi izseljenškega vprašanja pri nas ne bilo.

Bolgarija odgovarja Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada je očitala Bolgariji pomilostitev vojnih krivcev bivšega carja Ferdinanda, Radoslavova in drugih bivših bolgarskih politikov. Na ta očitek odgovarja bolgarska vlada, da je to storila zaradi notranjega pomirjenja ter da je to itak nje pravica kot suverena država, ker sklep tudi ni v nasprotju z nje mednarodnimi obvezami. — V Bolgariji nastajajo komplicirane razmere, kar se čuti zlasti v tem, da se zunanji minister Burov pripravlja na demisijo. Iz vsega je razvidno, da razmere med obema državama ne postajajo spravljiveje, dasi med njima že z ozirom na zunanji položaj in pritisk ni drugega izhoda kakor pameten sporazum. Burov je sam izjavil, da bo francoski ministerski predsednik Briand, ker ima tudi oporo v angleški vladi, odločno zahteval konec bolgarsko-jugoslovanskega spora.

Ljubljanski župan dr. Dinko Puc — petdesetletnik. Te dni je obhajal ljubljanski župan gospod dr. Dinko Puc svoj petdeseti rojstni dan. Magistratno uradništvo in njegovi znanci so rojstni dan župana posebej proslavili. Tudi mi želimo gosp. dr. Dinko Pucu še dolgo let zdravia in dobre volje; njegovi bivši politični pristaši, pa upamo, da mu tudi še dolgega županovanja žele, čeprav nekateri obupavajo nad njim.

Stare zemljice in ljubljanski radio. Kakor je stvar s starimi zemljicami, tako je tudi s poročili ljubljanske radijske postaje. Razlika je samo v tem, da ljudje jedo stare zemljice samo enkrat na teden, medtem ko morajo stara radijska poročila prebavljati dnevno. Namesto, da bi radijska postaja poročala svojim poslušalcem najnovejše dogodke, poroča ona

najmanj 24 ur stare novice. Gospod govornik v ljubljanskem radiu si poročila uredi čisto komодно, t. j. on enostavno čita iz »Slovenca« popoldne ono, kar so poslušalci že jutraj čitali. Zakaj potem sploh »Slovenec« ljudem, saj bi mož v radijski postaji lahko »bravcem« in »bravkam« eno delo prihranil, da bi jim opoldne med kosilom čital novice. Vsi naročniki bi bili lahko naročeni samo na enega »Slovenca« in novice bi bile na ta način res nove, ker jih bravci ne bi preje čitali. To bi bil vsekakor napredek. Dandanes, ko se vse racionalizira, bi zadostovalo, da bi eden po radiu čital vsem Slovincem novice, ki bi bile na ta način res nove. Radio pa pogreva že stare stvari. Priporočamo gornje »Slovenec« v študij!

Radio-naročnik. Konkordat med Jugoslavijo in Vatikanom. Pogajanja med Vatikanom in jugoslovansko vlado se vrše že pet let, toda rezultata še vedno ni. Sedanji pravni minister dr. Srški namerava ponovno obravnavati to vprašanje in ga dovesti do rešitve. Minister je pozval v Belgrad kot strokovnjaka profesorja in dekana zagrebske teološke fakultete dr. Mihajla Lanovića. Za pogajanja sestavi minister posebno komisijo. Pogajanja se bodo vršila večinoma v Belgradu.

Haaška konferenca držav, ki se je te dni pričela, utegne trajati daljšo dobo, ker zahtevajo Anglija, Jugoslavija, Rumunija in Grčija in Poljska izpremembo Youngovega načrta glede reparacij. Nemčija in Francija sta za načrt, zlasti Nemčija, ker, če ne pride do sprejema novega načrta, bi veljal dalje Dawesov načrt, po katerem bi se izpraznile Porenje ne izvedla. Konferenca se prične najbrže šele v četrtek.

Rusija in industrijalizacija. Sovjetska Rusija je sklenila s avtomobilskim kraljem Fordom iz Amerike, da ustanovi v Nižnjem Novgorodu tovarno avtomobilov. Obenem so bile podobne pogodbe sklenjene tudi z drugimi ameriški industriji.

Nemški Hittler in Italija. Na nürnberškem kongresu nemških nacionalnih socijalcev je prečital Hittler manifest, ki se v prvi vrsti obrača proti socijalnim demokratom. Dalje pozivlje manifest k ljudskemu upor proti novemu pariškemu diktatu ter priporoča, da naj se Nemčija otrese zgrehene orientacije napram Franciji in približa Italiji. — Hittler ribari v kalnem, ker misli, da bo s hujskarijo proti socijalnim demokratom žel uspehe z reklamo za italijanski fašizem.

Mac Donald o pogojih splošne razorožitve. V članku ameriškega lista pravi Mac Donald med drugim: Splošna razorožitev je le mogoča, če se nanaša na celotno stanje oborožene in izvežbane vojske. Kolikor gre za vojske splošne vojaške dolžnosti, se mo-

## Dnevne novice.

Umrla je v nedeljo, dne 5. avgusta ob 11. uri ponoči Rozalija Kristof, zvesta družica našega sodruga Štefana Kristofa, kotlarja v kur. d. ž. in mati s. Rezike Kristofove, knjižničarke mariborske ekspoziture Delavske zbornice. Pokojnica je bila vzorna proletarska žena, ki je svojo deco vzgojila v duhu delavske solidarnosti. Z neverjetno potrpežljivostjo je pokojnica prenašala dolga leta sem bolezen, ki jo je končno položila na bolniško posteljo, s katere ni več vstala. Umrla je 63 let stara. Potrti stoje ob mrtvaškem odru svoje matere, poleg skrbnega očeta, tri

hčerke in sin. Težko prizadeti rodbini izrekamo naše iskreno sožalje. Zavedno delavsko mater bomo ohranili v trajnem spominu!

Dr. Korošec je zapustil ministristvo prometa in prevzel ministristvo za šume in rude. Vladni komunike ugotavlja, da je bil na predlog predsednika vlade podpisan ukaz, s katerim se imenuje za prometnega ministra inž. Radojevič, dosedanji minister za šume in rudnike, a za ministra za šume in rudnike dr. Korošec, dosedanji minister prometa.

Demisija sedmih zagrebskih občinskih svetnikov. V Zagrebu je po-

hotela nikoli, česar se je bala. Leo je sprejemal njeno godbo vase, kot jo je dajala. On edini je občutil Sonjo, tisto razbeganost, hrepenenja polno Sonjo, ki je tako žejala po življenju kot karavana po vodi v puščavi... On je doživel tiho pesem hrepenenja, doživel tiste mračne glasove, glasnike zle usode, ki je večkrat posegla v njeno življenje in doživel je tudi v divjem ritmu pesmi njeno prikrito strast...

»Danes pa sem te prevaril, Sonja, danes sem Te slišal...«

Sonja je planila kvišku, zasmejala se je bolno, razposajeno in nič več ni hotela govoriti o tem. Leo je sedaj razumel, kaj so ji gosli in muzika. On edini je to doživel in zaradi tega ga je ljubila in sovražila. Tako sama je hotela biti včasih, on pa jo je našel vedno, vedno jo je odkril, najsi se je zatekla v še tako globok molk. In sedaj je slišal godbo, sedaj se je razgalila pred njim... Bala se je, da jo bo radi tega začel prezirati. Toda nič tega ni bilo v Leonu in tiho ji je pošepnil: »Bodi mirna, Sonja, da ne opazijo Tvojega nemira. Vse razumem...«

Nato je zaigrala še Tilka. Sonja se je pomirila. Lepi so bili trenutki rdeče sobe in šegoti je bilo žal, da ni Sonje takrat sredi polja poljubil. Ta nemurni, bledeasketični študent jo ima... Zavidal mu jo je, ko je pomislil, kako lepo, strasti polno noč bi lahko preživel s cigansko Sonjo...

Družbo je razgnala mačeha, ki je prinesla Sonji brzojavko. Takoj mora nastopiti službo v Drakoncih.

»Moj bog, to je v Prekmurju...« je vzkliknil Leo.

»Vseeno, kje, samo, da je,« je odvrnila Sonja. »Pojutrišnjem grem, gospoda, adijo... haha...« Veselo se je smejala, Leonov obraz pa se je zresnil. Vedel je približno, kje se Drakonci in zbal se je za Sonjo. Drugi dan sta se dogovorila, da gre z njo. Mačeha, ki je sprva ni hotela pustiti nikamor, se je udala, ko ji je Sonja to povedala.

»Gospod Leo pozna tiste kraje in mi gre na roko...«

Ni bila slepa, da bi ne opazila Sonjinih srečavanj z njim. Včasih je tudi kaj zagodnjala na ta račun, toda zdaj ji je bil Leo dobrodošel. In Leo je šel rad. Pustil je zadnji dan šole in s prvim vlakom jutraj ob štirih sta se odpeljala na Sonjino prvo učno mesto.

Dve uri hoda je bilo do Drakoncev. Hrib sta že prehodila in dol in spet navzgor ju je vodila pot skozi gosto šumo, ki je šumela v lahnem majske vetriču. Redko sta koga srečala in ko sta prišla na vrh med hiše, sta iskala šolsko poslopje. Stara ženska, ki je pozibavala v cunje zavitega otročka, jima je povedala, da je šola na koncu vrha ob kapelici. Ko sta prišla iz malega klanca, sta zagledala staro, z začrnelo opeko pokrito enonadstropno hišo. Poldan je že odzvonilo in po cesti so se preganjali otroci. Stene so bile raskave, ranjene, prag je bil napol podrt. Tudi dvoje polomljenih oken je zevalo v majsko solnce. Otroci so jima povedali, da sta šla gospod nadučitelj in učitelj na obed na drugi konec vasi. Leo in Sonja sta stopila za šolo, kjer je pred slabo, leseno utico ležalo hrastovo deblo. Sedla sta in skromno pomalcala.

Bratko Kreft:

### Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

129

Vroče ji je bilo, vroče od lastne razdivjane duše, ki se je izpovedala po goslih. Zato jih je tako ljubila, zato so bile njene vse. V nje se izživljala, vso žalost svojo, vse svoje trpljenje, radost in strast, jim je zaupala. Njene oči, prej divje se svetlikujoče kot dvoje prežečih zveri, pa so sedaj tiho govorile: »Da, to sem jaz...« Toda nihče ni slišal tega, nihče ni videl v njeno dušo. Vsi so samo poslušali gosli, strune, in niso spoznali, da so gosli, čudna mešanica raznih melodij in ona — da je vse to nerazdružljiva celota, ki se ji pravi Sonja...

Nihče ni slišal, da je med igranjem zunaj pozvonilo. Bil je Leo. Odprla mu je boleha Tilkina mati. Ko je slišal gosli, ni hotel vstopiti.

»Počakal bom, da konča...«

»Le kar naprej, gospodična Sonja igra...«

»Prav zato ne, sicer preneha...«

Kar tako je rekel te besede in gospa jih ni razumela. Prisluhnil je godbi. Nikoli še ni slišal Sonje igrati. Vsi so mu govorili, kako lepo, kako čustveno igra. In on jo je prosil, mnogokrat prosil, da zaigra tudi njemu, pa ni nikoli hotela.

»Pred teboj ne morem igrati. Sicer pa, ljudje lažejo, ko pravijo, da lepo igrati...« Tako ga je zavrnila in Leo je ni hotel več nadlegovati. Zato pa je mnogo mislil na njene gosli. Nekaj čudnega se mu je zdelo v tem, ko je trdila, da pred njim ne more igrati. Že večkrat je mislil nato, in sedaj se je spet spomnil, ko jo je poslušal izza vrat... Sonja ni vedela, da jo posluša in zgodilo se je, česar ni



ra število obrambnih obvezancev vsako leto zmanjšati in vezbalska služba skrajšati. Razorožitvena pogodba mora zalogo orožja in municije, ki jo imajo industrijske države pripravljeno za vojno, pisмено določiti. Število težkih topov in vojni letal in tankov se mora omejiti. Dalje treba omejiti vojno brodogradnjo po tonaži in številu v porabi se nahajajočih ladij. Plinska vojna in s kužili se mora prepovedati. Izdatki za oboroževanje posameznih držav se mora omejiti. Dogovore mora nadzirati mednarodna organizacija in morajo veljati tudi za države, ki niso pri Društvu narodov. Vrhutega je treba uvesti tudi kontrolo nad trgovino z vojnimi materiali in zračnim plovstvom.

**Heimwehrovci se oborožujejo.** — **Knez Starhemberg v Linzu ima svoj bataljon.** Na Dunaju so odkrili municijo, ki je bila poslana pod napačno deklaracijo, namreč kot steklo za kneza Rüdigerja Starhemberga v Linz. Municije je bilo 35.000 puškinih patron. Knez ne taji, ampak vse priznava in se čudi, zakaj so neki pošiljko napačno deklarirali, češ, da tega ni bilo potreba, kajti on knez ne potrebuje nič prikrivati, on rabi municijo za svoj bataljon — »heimwehrovcev« namreč. To je knezova armada in gorje onemu, ki bi se skušal kaj vmešavati v njegove vojaške zadeve, češ, kar je Tirolcem dovoljeno, to se tudi njemu ne more brniti. Tako očit in naravnost predrzen je ta knez, ker se zaveda, da ima vlado za seboj. Saj je še pred kratkim prejel tudi podobno pošiljko pod imenom pločevinasto blago. Socialisti bodo zopet vlado vprašali, kaj misli ukreniti proti enostranskemu oboroževanju fašistov.

**Vojna nevarnost na Vzhodu minila.** Kot poroča dnevno časopisje, je vojna nevarnost med Rusijo in Kitajsko odstranjena. Konflikt bi se naj rešil na sledeči način: Rusko-kitajska konferenca je rešila, da se 1. ustavi vojaške operacije ter takoj umaknejo čete obeh držav od meje; 2. da se vpostavi diplomatski stiki in 3. da se reorganizira vzhodno železnico ter sklone nova pogodba.

**Fašistično gospodarstvo.** Milanski fašistični župan Belloni je moral odstopiti. Tajnik fašistične stranke mu je očital korupcijo. Preiskovalna komisija je dognala, da župan sicer ni ravnal nepravilno z ameriškim posojilom, ki so mu ga očitali, pač pa je kot funkcijonar podpiral svoje trgovske prijatelje. Belloni v bodoče ne sme več delovati v fašistični stranki.

**Korak na levo tudi v Franciji.** Po temperamentnih bojih zadnjih dni v francoskem parlamentu radi Joungovega reparacijskega načrta, radi velike mednarodne konference v Haagu, radi izpraznitve Porurja, sploh radi občega političnega položaja, ki je nastal po nastopu delavske vlade na angleškem je bilo jasno, da se dosednji konservativno-nacionalistični režim Poincaréja ne bo mogel dolgo držati. Pričakovalo se je preobrata v tej smeri, vendar je nenadna demisijska Poincaréjeva kljub temu zlasti nacionalistične kroge Francije neprijetno iznenadila. Poincaré ima za Francijo precejšnje zasluge v njenih najtežjih časih, ko ji je govoril finančni polom; smatrajo ga kot rešitelja in stabilizatorja francoskega franka. Napram Nemčiji je bil pa vedno nepopustljiv. To ga je sedaj tudi vrglo, kajti v nastali mednarodni situaciji bo imel okosteneli konservativizem težko stališče, zlasti ker tudi Amerika kot največja upnica Francije, pritiska na njo. V zvezi z demisijsko Poincaréja se je takoj imenovalo ime njegovega naslednika, za katerega topot niso v zadregi; saj je Briand danes najbolj popularna oseba ne samo v Franciji. Kot minister francoske zunanje politike je pokazal dosedaj velike sposobnosti in je v dobrih odnosih z angleško delavsko vlado, ter želi čimprej urediti razmere z Nemčijo. Še pred kratkim je Briand izdal parolo zedinjene Evrope, ki naj bi odpravila nesmiselne carinske meje med posameznimi evropskimi državami po vzgledu Zedinjenih držav ameriških.

In dasiravno so ga še pred par dnevi konservativni listi radi tega smešili v neokusnih pamfletih kot utopista, vendar vse kaže, da se bo na mednarodni konferenci v Haagu, sklicani po inicijativi Macdonalda, tudi o tem govorilo. Za tako važne predstojne posle je potrebno sodelovanje vseh krogov v državi, zato namerava Briand svoj kabinet razširiti na levo s pritegnitvijo radikalnih socialistov in eventuelno tudi socialistov. Mednarodno napredno časopisje, zlasti tudi nemško, pozdravlja Briandov nastop kot nov korak h konsolidaciji Evrope.

**Zvišano carino na luksuzne predmete uvede Turčija z novim letom.**

**Da bi cena žitu ne padla, se požigajo polja.** V Kanadi so zažgali prejšnji teden velike komplekse žitnega polja kar na 40 krajih. Kaj zato, če revno ljudstvo strada, proflit mora ostati kapitalistom za vsako ceno.

**Ob 100 letnici smrti Goetheja** bo sovjetska državna založba v Moskvi izdala zbrana njegova dela v 18 zvezkih, pod vodstvom prosvetnega komisarja Lunačarskega.

**Ob 60 letnici Arturja Holitscherja,** nemškega levičarskega pisatelja, izidejo v založbi Fischer v Berlinu njegova zbrana dela v 14 zvezkih.

**Avtorski zakon v Nemčiji.** Novi načrt avtorskega zakona predvideva 50 letno dobo zaščite, dosedaj je zaščita trajala samo 30 let.

**Milanski župan** je moral podati ostavko na svoj položaj, vzrok je baje iskati v finančnih in gospodarskih nepravilnostih.

**Župnik poneveril 1 milijon dinarjev.** V München-u je bil aretiran župnik Wackler, kateri je poneveril 1 milijon cerkvenega denarja. Mož je pri tem gotovo pozabil na svetopisemski izrek: »Moje kraljestvo ni od tega sveta.«

**Velika ladijska nesreča.** Kakor poročajo iz Bruslja, se je v nedeljo pripetila velika ladijska nesreča v pristanišču Ostende. Neka izletniška ladja je ravnokar zapuščala pristanišče, in je bila polna izletnikov, ko je privozila v pristanišče druga izletniška ladja ter trčila s tako silo v prvo ladjo, da jo je v sredini dobesedno pretrgala. Velik del potnikov je bil ubitih vsled sunka, drugi pa so popadali v vodo ter se potopili. Računa se, da je okrog 100 ljudi izgubilo življenje. Strašen prizor je opazovala več tisočglava množica iz obale, ne da bi mogla pomagati, dasi se je nesreča dogodila komaj 30 metrov od obale.

**»Grof Zeppelin«** dospel vdrugič v Ameriko. Zrakoplov »Grof Zeppelin« je dospel v pondeljek jutraj vdrugič v Severno Ameriko.

**Iznajditelj gramofona,** Emil Berliner je umrl v 78. letu starosti. Berliner je bil Hannoveranec iz Nemčije. Kot siromak se je naselil v Ameriki. Leta 1887 je iznašel gramofon. Prva plošča je bila iz cinka, ki jo je prevlekel z voskom, da je črtalnik lahko črtal vanjo potrebne zvočne črte.

**Krokar povzročil dveurno zamudo vlaka.** Iz Bregenza poročajo: Na progi Bregenz-Feldkirch se je vsedel krokar na železni drog ter povzročil kratek električni stik. Posledica je bila ta, da so vsi vlaki na progah obstali in dunajski brzovlak je prispel na švicarsko mejo z dveurno zamudo. Seveda je moral ubogi krokar svojo neprevidnost s smrtjo plačati. Tirolske proge so namreč elektrificirane.

## Koruzni problem za države južne Evrope

Madžarski bančni direktor Emil Friedländer je objavil v »Pester Lloyd« članek, v katerem razvija problem, kako bi se dalo vnovčevati koruzo z boljšim gospodarskim učinkom. Koruze pridelajo največ Madžarska, Jugoslavija, Rumunija in Bolgarija. Te države pa konkurirajo s ceno med seboj, zato misli bančni ravnatelj, da bi morale napraviti te države dogovor med seboj, po katerem bi kooperirale, to je napravile nekako gospodarsko centralo, ki bi imela nalogo, da osvoji trg, zlasti srednjo Evropo.

Ogrska pridelava normalno 20 milijonov meterskih centov koruze, letos pa še okroglo tri milijone več, ker je več posevka. Izvoziti more torej Ogrska na leto štiri do pet milijonov meterskih centov. Jugoslavija je pridelala leta 1926 34 milijonov meterskih centov koruze, izvozila je je okoli 9 milijonov meterskih centov. Bolgarija je izvozila istega leta okoli en milijon centov, pridelala je pa 7½ milijonov meterskih centov koruze. Rumunija pridelava do 60 milijonov meterskih centov koruze, izvozi je pa okoli 14 milijonov centov. Potemtakem bi navedene štiri države lahko izvažale na leto do 30 do 35 milijonov meterskih centov koruze. Pridelek se pa zlasti v Rumuniji še lahko dvigne.

V poštev pri izvozu bi prišle zlasti Avstrija, Čehoslovaška, Nemčija, Italija, Poljska, Švedska, Anglija, Francija in Španija, ki potrebujejo 80 milijonov meterskih centov koruze, pa jo dobivajo večinoma iz Argentine, severne Amerike in deloma tudi iz Afrike.

Skupen korak se zdi direktorju potreben zaradi tega, ker se srednjeevropske države bavijo z mislijo žitnih monopolov, kar bi kmetijstvu teh držav škodovalo. Isto velja tudi za tendenco po zviševanju za uvozno carino.

Pisec zagovarja zaradi tega ustanovitev centralnega tržišča s koruzo za srednjo Evropo, da bo kos uveljaviti svoj trg ter vplivati tudi na to, da se ne bodo napravljale v srednji in vzhodni Evropi carinske meje proti poljskim pridelkom in izvozu živine. Navedene države hočejo namreč dvigniti svoje poljedelstvo in svojo živinorejo.

S tem pravi pisec, bomo države na severu in zahodu prisilili, če jim bomo ceno dvignili, da prenehajo s svojo gospodarsko politiko proti nam.

Načrt ima znake kartela, ki naj pridelek podraži in z gospodarsko vojno prisili zainteresirane države, da se ali vdajo ali poiščejo drugačen izhod, ki štirim državam tudi ne bo koristil. To samo v splošnem k načetemu problemu.

V ostalem pa smo tudi mi mnenja, da Madžarska, Jugoslavija, Rumunija in Bolgarija tvorijo nekako gospodarsko enoto vse so agrarne države in bi si srednjeevropski trg z dobro politiko lahko osvojile. Če bo to šlo s carinsko vojno, z navijanjem cen, z nespravljivo politiko in potrebno tendenco po solidarnem sožitju, to pa jako dvomimo.

Gospodarska vojna, ki si jo je zamislil direktor Friedländer, je povsem podobna predvojni politiki. Tudi med Avstro-Ogrsko in Srbijo, ker imamo zgled doma, je gospodarska vojna, ki je bila nepotrebna, zanetila tisto ogabno sovraštvo in divji šovinizem, ki je dal prvi povod izbruhu svetovne vojne, dasi ni bil nje pravi vzrok. Tudi gospodarska politika mora imeti namen, ustvarjati sporazum in olajšati medsebojno žitje, ne pa samo, kako bo nesla več dobička bankirjem in veleposestnikom.

Problem bi bil majhen začetek gospodarske Paneevrope, toda načela, tako mislimo mi, pa niso prava, ker je njega glavni namen gospodarska vojna brez sporazuma in eksploatacija produkcije.

## Kultura.

**Prošnja vsem našim čitateljem!** Čulkovskega pesniško zbirko »Glasovi iz teme« je oblast zaplenila. S tem so nastali tiskarski stroški, za katere ni kritja. Finančno garancijo je prevzel avtor sicer naše, vendar je sam brez premoženja in se komaj vzdržuje s skromnim zaslužkom. Zato ga bo odplačevanje v obrokih za dolgo dobo zelo obremenilo. Iz teh razlogov se obračamo na vse naše čitatele in socialno čuteče ljudi s prošnjo, da prispejijo založništvu ali avtorju s prostovoljnimi prispevki na pomoč na naslov Uprave »Delavske Politike« v Mariboru.

**Vojna literatura** se je v zadnjem letu nenavadno razmnožila; postala je moda. Trajalo je celih 10 let, da so

duhovi prišli k sapi. Vendar je prav tako, ker vojna nevarnost zopet grozeče dviga glavo, a mlada generacija, ki ni občutila njenih vplivov neposredno na svoji koži, se le prelahko da zopet zapeljati. Tu naj te vrse literatura vrši svoje poslanstvo in odpira oči. Nekaj najpomembnejših novih vojni romanov navajamo tukaj: Ludwig Renn: Der Krieg; Arnold Zweig: Der Streit um den Sergeanten Grischa; Erich Marija Remarque: Im Westen nichts neues; Ernst Johannsen (delavec): Vier von der Infanterie; A. M. Frey: Pflasterkästen; Ernst Gläser: Jahrgang 1902; Artur Kuhnert: Kriegsfront der Frauen; vsi Nemci. Od Amerikancev Upton Sinclair: Pekel in Jimmie Higgins; John Dos Passos: Trije vojaki in Španski dvorec. Od Francozov predvsem Henri Barbusse: Ogenj, ki ga imamo tudi v slovenskem prevodu. Slovenci te literature skoraj da nimamo; Matičiča »Na krvavih poljanah« je preveč nacionalistično-šovinistična. Sedaj nam obeta Cankarjeva družba L. Kuharjev »Doberdob«. Zato vsi v Cankarjevo družbo!

**»Die Neue Bücherschau«**, avgustova številka, je posvečena svetovni vojni ob petnajstletnici njenega izbruha. Prinaša avgusta 1914. objavljeni članek: »Wir müssen siegen« od Hardena, literarno antologijo »nemški pesniki in nemška vojna«, v kateri so zastopani: Gerhart Hauptmann, Fritz von Unruh, Richard Dehmel, Bruno Frank, Emil Ludwig, Lion Feuchtwanger, Johannes Becher in drugi. Zanimiv članek Arturja Rosenberga »Svetovna vojna, ki ni izbruhnila«, od Fritz Brupbacherja članek o vlogi delavstva pri izbruhu svetovne vojne, od Richarda Gabela o svetovni vojni v književnosti in odlomek iz neobjavljenega vojnega romana »Dopust« od Edleffa Köppena, ter Mihael Goldovo skico »Tempo, Amerika, tempo!« Dalje razpravo o Knutu Hamunu, k njegovi 70 letnici od Arnolda Ljungdala ter veliko število aktualnih glas, polemik, kulturnih notic, ocen in poročil o novih književnih izdajah. Zvezek je bogato ilustriran. Med drugim vsebuje tudi poročilo o beograjski »Novi literaturi«. Naroča se potem knjigarn, potem naše uprave ali naravnost pri založništvu Adalbert Schultz-Verlag, Berlin, Wilmersdorf 1.

**Poldruhi milijon za vojno navdušujočih pesmi** je bilo objavljenih v mesecu avgustu leta 1914 v raznih listih samo v Nemčiji. Med temi pesniki je mnogo imen, ki so danes prišli do čisto drugega spoznanja.

## Maribor.

**DTE »Svoboda«** Maribor priredi v nedeljo, dne 11. avgusta t. l. na vrtu »Ljudskega doma«, Ruška cesta 7, javni telovadni nastop z zelo obsežnim sporedom. Začetek ob 9. uri dopoldne. Vstopnina 3 Din. Vabi se k obilnemu posetu. Odbor.

**Palača Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru** se utegne še letos prirediti graditi, če bodo rešene pravočasno vse formalnosti. Stavbišče, ki ga je urad kupil za 490.000 Din, meri 2080 kvadr. metrov in je na lepem prostoru pred okrožnim sodiščem, ki ga Mariborčani imenujejo Schmiedererjev mali park. Javnega kopališča v novi zgradbi ne bo, kakor je bilo prvotno v načrtu, ker se občina ne udeleži z zadostnim stavbnim prispevkom. Načrt mora odobriti še minister socialne politike.

**Smrtna nesreča na mariborskem glavnem kolodvoru.** V nedeljo popoldne je hotela prekoračiti železniški tir soproga dr. Jesenka iz Celja, ki je nameravala potovati v Gradec, pa je po nesreči prišla pred lokomotivo budimpeštanskega brzovlaka, katere jo je popolnoma razmrcvarila.

**Huda suša** je nastala v upravi mariborske mestne občine. Že dva meseca ni bilo dežja — pardon — občinske seje! Odkar so neubogljive sodruge pometali iz občinskega sveta, imajo bivši klerikalci in njihovi liberalni zavezniki sveti mir. Tudi ni nikjer opaziti, da bi se že davno storjeni sklepi izvajali — pardon — skoraj bi bili pozabili, da se postavlja električna ura! Ko bomo enkrat to imeli, tedaj je upati, da se bo uprava zboljšala.

**Automobilna nesreča** se je dogodila v Lajterspergu. Po Aleksandrovi cesti je namreč privozil šofer Belakove autotakse in hotel prehiteti autobus iz Svečine. Pri tem pa se je zaletel v ograjo in podrl tam se nahajajočo mlekarico Požauko, ki je dobila težke poškodbe; razen tega sta bila lažje ranjena tudi Marija Zingler in 7 letni Maks Holeker, ki sta se nahajala v avtomobilu, pa sta pri sunku padla iz njega. Šofer je



ostal nepoškodovan ter je po nesreči pobežnil.

**Tovarna lepenke v plamenu.** Dne 2. avgusta je med nevihto udarila strela v sušilnico tovarne lepenke v Čeršaku. Ogenj se je hitro razširil in je bila v kratkem času vsa sušilnica v plamenih. Na pomoč so prihitele požarne brambe iz Nemške Avstrije in mariborska požarna bramba z vsem svojim orodjem, ki so preprečile razširitev požara in obvarovale tovarno, da ni tudi ona postala plen ognjenih zubljcev. Škoda je cenjena na 1 milijon dinarjev, ki je pa seveda križa z zavarovalnico.

**Pri Borzi dela v Mariboru** dobijo delo: 8 viničarjev, 6 majarjev, 1 slaščičar, 2 podkovska kovača, 1 kovač za orodje (samostojen delavec), 3 mizarji, 20 železostugarjev, 4 sodarji, 1 klepar in 1 kolar.

## Pozor — meja!

### Resnična dogodba.

V oddelku I. razreda brzovlaka Bruselj—Paris. En gospod in dve dami, ki pa se ne poznajo. — Takoj po odhodu vlaka iz postaje Bruselj, se razvije pogovor med damama. Prva dama zaupa drugi, da ima 5 metrov pristnih čipk, ki jih je v Bruslju kupila in katerih ne namerava pri carinski reviziji pokazati. Hitro na to gre druga dama na koridor z pretvezo, da dobi malo zraka. Med tem privozi vlak na mejo. — »Gospoda moja, imate karkoli za zacariniti«, vpraša carinski uradnik. Gospod se javi in reče: »Imam eno škatljo cigaret, od katerih sem že nekoliko pokadil«. Carinik se na to obrne k prvi dami. »In vi gospa moja, imate kaj za ocariniti?« »Ne, nimam prav ničesar!« »Lepo, toda dovolite, da malo pogledam vaše stvari?« pravi v mirnem tonu carinik. Nato prebrska kovček ter najde onih pet metrov čipk, ki jih zapleni in zahteva razen tega 150 frankov kazni. Nato se obrne k drugi dami: »In vi, gospa moja, imate kaj za ocariniti?« »Ne, nimam prav ničesar razen mojih potrebščin.« »Lepo!« pravi carinik ter se odstrani. Carinska revizija se je izvršila zelo hitro in vlak je nadaljeval svojo vož-

njo. Prva dama obupana joka v kotu kupeja ter v enomer mrmra sledeče besede: Nimam sreče... za teh revnih pet metrov čipk, ki sem se jih tako zelo veselila... Kaj bo moj mož rekel?... Koliko je teh pet metrov že stalo — in sedaj pa še teh nesrečnih 150 frankov zraven. — Da, da, jaz pač imam smolol! tarna neprenehoma. Druga dama jo pretrga v tem, ko jo vpraša: »Milostiva ali je to onih pet metrov čipk, ki ste jih imeli milostiva gospa?« »Da, da, vzdihuje prva dama. »Tedad poslušajte«, pravi druga dama, »dovolite, da vam jaz ponudim 10 metrov čipk ter povrnem onih 150 frankov, ki ste jih plačali na carinarni; morate me prav razumeti, imam namreč za 25.000 frankov blaga, ki bi ga bila morala zacariniti in da me ne vjamejo, zato sem vas naznanila. To je hitro edino uspešno sredstvo«.

Prva dama je vzela ponujene ji čipke ter denar, ostala pa je kljub temu skozi celo vožnjo sedeča v kotu pobita ter brez glasu.

Posneto po listu »Der Tag«.

## Delavsko strokovno gibanje.

Pravkar je objavila amsterdamska strokovna internacionala statistične podatke o mednarodnem strokovnem gibanju. Iz njih je razvidno, da je v zadnjih štirih letih beležiti prav lepe uspehe ne samo na številu članov, nego tudi na moči, pa čeprav so zadnja leta gospodarskega razvoja — pospešila konsolidacijo kapitalizma in »normalizacijo« meščansko-političnih razmer.

Da nam bo lažje razumljivo, bomo s številčnim pogledom pokazali na razvoj delavskega strokovnega gibanja.

**Leto 1922.** Število strokovno organiziranih v 32 deželah: 46.273.132. Od tega števila je pripadalo 22 milijonov 411.826 članov amsterdamski internacionali, 7.069.000 članov rdeči moskovski internacionali, 3 milij. 759.106 verskim organizacijam, 1 milijon 254.217 sindikalističnim organi-

zacijam in 11.778.983 različnim drugim strokovnim organizacijam.

**Leto 1923.** Število strokovno organiziranih v 39 deželah: 40.928.610 članov. Od tega 18.574.330 amsterdamske smeri, 5.358.064 moskovske, 3.025.525 verskih smeri, 825.758 članov sindikalističnih organizacij in 13.144.933 različnih strok. organizacij.

**Leto 1924.** Število strokovno organiziranih v 44 deželah: 36.475.320 članov. Od tega 16.490.121 članov amsterdamske internacionalne, 5.245.889 moskovske, 2.354.583 verskih strokovnih organizacij, 404.700 članov sindikalističnih organizacij in 11 milijonov 980.027 članov različnih drugih smeri.

**Leto 1925.** Število strokovno organiziranih v 46 deželah 36.062.711 članov. Od tega števila odpade 17 milijonov 702.431 članov na amsterdamsko internacionalo, 7.333.845 na moskovsko, 2.112.109 na verske strokovne organizacije, 471.439 na sindikalne organizacije in 8.442.887 članov na različne ostale smeri.

**Leto 1928.** Število strokovno organiziranih članov 46.187.060 v 62 deželah. Od teh 19.377.448 amsterdamske smeri, 13.670.462 moskovske smeri, 2.149.069 verskih organizacij, 285.500 sindikalnih in 10.704.581 različnih organizacij ostalih smeri.

Te številke povedo vse. Kažejo na moč strokovno organiziranega proletarijata.

Leto 1922 je nekak mejnik v povojnem strokovnem gibanju. Delavski razred je po vojni silno narastel in v letu 1922 dosegel svoj višek. V tem letu je za strokovno gibanje nastal občuten udarec. Pohod in zavzem oblasti po italijanskem fašizmu.

Za tem je beležiti krizo, ki je trajala nad dve leti. Delovni trg se je delno zmanjšal, razmere na trgu so se prav tako poslabšale. Buržuazija je v teh letih v politiki prodrla s svojimi nazori. Zgubile so tudi krščanske strokovne organizacije.

Leto 1924 je zaustavilo padec. Od tedaj gre naprej in amsterdamska in-

ternacionala ni več organizacija samo parih milijonov, ni več organizacija strokovno organiziranega evropskega proletarijata, nego mednarodna svetska delavska strokovna internacionala, ki zbira pod svojim praprom delavce in nameščence iz 62 dežel! Je to organizacija 20 milijonov.

Nekako isto razvojno stopnjo je zaznamovala v teh letih tudi moskovska strokovna internacionala. Od leta 1922 iz 7 milijonov padec na 5 milijonov in zatem dvig na 13 in pol milijonov članov. Njeno delovanje se omejuje, kar je pravzaprav samo sebi umevno — le na Rusijo. Komunistične strokovne organizacije so v večini držav prepovedane.

Toda kljub 20 milijonom, je še vedno milijone ljudi, ki niso strokovno organizirani, ali ki celo stoje v takih strokovnih organizacijah, ki so pravemu razrednemu stališču naših strokovnih organizacij nasprotni. Seveda ti delavci in nameščenci malo ali skoro nič ne pomenijo, kajti sila strokovno organiziranega, razredno zavednega proletarijata, je veliko več, kot pa »samostojne in neodvisne« strokovne organizacije fašizma ali klerikalizma, ki predstavljajo le cokolj v delavskem pokretu vseh narodov.

## Ali si že član Cankarjeve družbe?

**PODRUŽNICA »SVOBODE« V MARIBORU** priredi v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. v gostilni »Lovski dom« nad Tremi ribniki v Krčevini

## veliko vrtno veselico

s sodelovanjem železničarske godbe in vsemi svojimi odseki. Peyski in telovadni nastopi, statetni tek med telovadci in nogometaši, otroške igre, kegljanje na dobitke, srečolov itd. Za marljivo plesno godbo je tudi preskrbljeno. V slučaju slabega vremena se vrši prireditev dne 25. avgusta. Soderužice, sodrugi! Pohitite 18. avgusta vsi na delavsko veselico v »Lovski dom«. Za Vaš poset se Vam bo najbolje oddolžil — ODBOR.

## Naročajte in širite »Del. Politiko«.

## MALA NAZNANILA.

### I<sup>a</sup> gonilne Jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavlja in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

### Produktivna zadruga mizarjskih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.  
Maribor, Vetrinjska ulica 18.

**Mobilije.** Lasna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinije izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. Samo pri Produktivni zadrugi mizarjskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

### Tvornica šampiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

### T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

### Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles čez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR  
Tattenbachova ulica 14.

### I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324  
Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Globoko potrti, naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša ljubljena soproga oziroma mati

## Roza Krištof

dne 4. avgusta 1929 ob 23. uri po dolgotrajni bolezni v 63. letu starosti preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v torek, dne 6. avgusta 1929 ob 5. uri popoldne iz mrtvašnice Studenskega pokopališča.

Maribor, 4. avgusta 1929.

Štefan Krištof, soprog.

Rezka, Hani, Štefka, Ivan, otroci in ostali sorodniki.

## Ali ste že krili?

svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

**Ljudska tiskarna d. d.**  
Maribor, Sodna ulica št. 20